

Prevenció i conscienciació per avançar

Després de l'èxit de l'acord anterior, el Govern ha signat amb les organitzacions sectorials el "Pacte per la bossa 2020". L'objectiu: reduir en un 90% les bosses lleugeres de plàstic d'un sol ús per al 2020. Una mesura que es vol estendre també al comerç urbà. Però tan important és la prevenció de residus com la conscienciació de la societat.

Reportatge de Nicolas Tomás

L'any 2007, només a Catalunya, es van consumir més de 2,3 milions de bosses de plàstic d'un sol ús, uns 45 milions cada setmana, uns 6,4 milions cada dia. De mitjana, unes 908 bosses per any a cada llar catalana, una bossa diària per cada català. En el seu conjunt, les bosses de plàstic consumides van representar el 0,43% dels residus municipals generats a Catalunya. Ateses aquestes xifres, en consonància amb el que feien ja altres Governos europeus en aquesta matèria, la Generalitat de Catalunya, en col·laboració amb organitzacions del sector, va decidir actuar.

En aquest context, el Govern de la Generalitat va signar pel juliol de 2009 un acord sense precedents amb totes les organitzacions de la distribució i la fabricació a Catalunya i Espanya. Entre les entitats signants del que es va anomenar "Pacte per la bossa" hi havia l'Agència de Residus de Catalunya, l'Associació de Cadenes Espanyoles de Supermer-

cats (ACES), l'Associació Espanyola de Fabricants de Bosses de Plàstic (AEFBP), la Confederació de Comerç de Catalunya (CCC), l'Associació Nacional de Grans Empreses de Distribució (ANGED), la patronal Petita i Mitjana Empresa de Catalunya (PIMEC), l'Associació Espanyola de Distribuïdores, Autoserveis i Supermercats (ASEDAS), la Confederació Espanyola de Comerç (CEC) i el Consell d'Empreses Distribuïdores d'Alimentació de Catalunya (CEDAC).

El Pacte per la bossa establia per primer cop un marc de col·laboració entre la Generalitat i les organitzacions sectorials per a la reducció del consum de bosses de nanses d'un sol ús. L'objectiu fixat llavors era la reducció per al 2012 d'un 50%, respecte dels valors de 2007. Aquesta fita es va assolir, com demostren els estudis de seguiment de 2009, 2011 i 2012. La supervisió la va fer la comissió tècnica, contemplada en l'acord de 2009 i integrada per l'Agència de Residus de Catalunya i les organitzacions signatàries. La seva

responsabilitat: fer el seguiment de les accions i mesures adoptades pels establiments comercials per assolir els objectius de reducció. El pacte es va renovar en dues ocasions. L'última pròrroga va finalitzar el 31 de desembre de 2014.

Per aquest motiu, amb la presència del conseller de Territori i Sostenibilitat, Josep Rull, el passat dijous es va signar el "Pacte per la bossa 2020", que "té per objecte aprofundir la col·laboració entre les parts signants amb la finalitat ambiental de corregir l'ús excessiu i innecessari de bosses de plàstic i aconseguir-ne un consum sostenible". Al nou acord, s'hi sumen dues noves entitats signants d'àmbit estatal, l'Associació Espanyola d'Industrials de Plàstics (ANAIP) i l'Associació Espanyola de Plàstics Biodegradables Compostables (ASOBIOCOM).

El "Pacte per la bossa 2020" amplia els objectius de reducció de consum. Si en el pacte anterior era del 50% (i segons les dades de l'Agència de Residus de Catalunya es va assolir el 52%), el nou

acord preveu reduir l'ús de bosses de plàstic en un 90% -respecte dels nivells del 2007- en l'àmbit del comerç de gran distribució per al 2016. També s'introdueix un nou objectiu del 50% en l'àmbit del comerç urbà. Aquest objectiu és una novetat del nou pacte. Així es fa extensiu a tots els àmbits de comerç. La missió és reduir, per al 2020 respecte dels nivells del 2007, en un 90% el total de bosses de plàstic amb nanses d'un sol ús de plàstic no compostable "en tots els formats comercials".

El nou pacte vetllarà perquè es compleixi la Directiva 2015/720/UE del Parlament Europeu i del Consell Europeu, del 29 d'abril de 2015, que fa referència a la reducció del consum de bosses de plàstic lleugeres. El document adverteix que "els actuals nivells de consum de bosses de plàstic produeixen uns alts nivells de brossa dispersa", que "suposen un ús ineficaç dels recursos i és previsible que augmentin si no es prenen mesures". D'aquesta manera, la directiva estableix

que "els Estats membres prendran mesures amb la finalitat de reduir de forma sostinguda en el seu territori el consum de bosses de plàstic lleugeres". Abans de 2020, el nivell de consum anual no hauria de superar les 90 bosses de plàstic per persona. Abans del 2026, no hauria de passar de les 40 bosses anuals per persona. De la mateixa manera, abans de 2019 s'ha d'acabar la gratuïtat d'aquestes bosses.

Per una banda, l'Agència de Residus de Catalunya es compromet a "donar suport tècnic, institucional i de comunicació en les actuacions que realitzin les organitzacions signants del Pacte", a dur a terme "els estudis necessaris per verificar l'assoliment dels objectius" i vetllar perquè aquests objectius s'assoleixin. Per l'altra, les entitats signants de l'acord es comprometen a "la difusió i promoció dels objectius i compromisos del Pacte entre els seus associats", a "participar en el disseny de les mesures i els indicadors de la posada en pràctica" i, també, a vet-

llar per l'assoliment dels objectius fixats en el document.

El nou pacte també preveu la conformació d'una comissió tècnica, encarregada de fer el seguiment de les accions i mesures, que es reunirà almenys una vegada cada any i que estarà integrada per un representant de cadascuna de les organitzacions signants i per quatre representants de l'Agència de Residus de Catalunya. Els objectius establerts en l'acord seran avaluats cada dos anys a partir de 2016.

Conscienciació

Tan important com la prevenció és la conscienciació. És per això que entre el 6 i el 8 de maig es va dur a terme en 26 regions europees la iniciativa "Let's Clean Up Europe!" ("Netegem Europa!"), en el marc del Clean Up Day. Els ciutadans que van voler van poder participar, de manera voluntària, en diferents accions de neteja dels espais naturals, com ara platges, boscos i rius. La Comissió també fomenta →

+ JOSEP MARIA TOST I BORRÀS

ALCALDE DE RIUDECANYES (BAIX CAMP), ÉS TAMBÉ DIRECTOR DE L'AGÈNCIA DE RESIDUS DE CATALUNYA (ARC). INSISTEIX EN LA NECESSITAT D'ACCIONS PER CONSCIENCIAR ELS CIUTADANS I QUE ADOPTIN ACTITUDS MÉS RESPECTUOSES AMB EL MEDI AMBIENT.

«262.000 tones dels residus que generem són aliments malbaratats»

—Quin balanç fa del Clean Up Day?

—El balanç ha estat d'èxit. Hem incrementat convocatòria rere convocatòria el nombre d'accions, així com el nombre de persones voluntàries que hi participen. De 114 accions que es van dur a terme l'any 2015, hem passat a 180 accions enguany. És una bona mostra de la implicació ciutadana i del conjunt d'administracions i entitats el fet de cuidar el nostre entorn, el nostre paisatge. Parlar de prevenció davant d'una muntanya de residus com la que resulta d'aquestes accions (el 2015 es van recollir 20.000 kg de residus), és una situació que permet sensibilitzar l'opinió pública i mediatitzar eficaçment la nostra acció.

—És una bona eina de conscienciació?

—Accions com el *Clean Up Europe* són fonamentals perquè, com a societat, agafem consciència del valor del nostre entorn. Són un estímul per sensibilitzar el públic en temes de protecció del medi ambient, més concretament sobre els problemes dels residus i la neteja. Té dos objectius principals: mobilitzar els actors locals (associacions, serveis tècnics de les administracions locals, per exemple) compromesos a reduir els residus; informar-los i convidar-los a participar en una activitat social i lúdica; i sensibilitzar un ampli sector del públic i fer-ne difusió màxima.

—És tan important com la prevenció, la conscienciació?

—La conscienciació és un element fonamental en la política de gestió de residus: hem de mobilitzar la societat perquè adopti actituds més respectuoses amb el medi. En particular, conscienciar per prevenir la generació de residus, i separar-los correctament a casa, són accions molt positives si volem reduir la nostra petjada, i deixar un medi ambient adequat a les generacions futures. Les campanyes de sensibilització permeten visualitzar i crear els estímuls necessaris perquè la ciutadania reflexioni, entengui i es mobilitzi en una millor gestió dels residus.

—En quins fronts més es treballa des de l'Agència de Residus de Catalunya pel que fa a la conscienciació?

—Actualment tenim en curs campanyes de conscienciació en l'àmbit del malbaratament alimentari (*Som Gent de Profit*), perquè és una de les qüestions cabdals per prevenir la generació de residus. 262.000 tones dels residus que generem són aliments malbaratats. Això correspon al 6,3% del total de residus municipals generats a Catalunya. Equival a dir que un català malbarata cada any prop de 35 kg de menjar. També tenim en curs una campanya de conscienciació sobre residus d'aparells elèctrics i electrònics, amb l'objectiu de recordar a la ciutadania que en els punts de venda també pot portar-hi els aparells elèctrics i electrònics vells, i així complementar altres vies com les deixalleries. Tenim obert un concurs de recollida selectiva de piles a les escoles de Catalunya (*Missió Apilo XII*), que ajuda a fomentar la conscienciació dels joves, que hi participen activament. En l'edició de 2015 es van recollir 66.742 kg de piles.

→ les accions per tractar de sensibilitzar la població sobre l'abast del problema dels abocaments incontrolats i promoure canvis de comportament. A Catalunya, que hi va participar, s'hi van realitzar més de 180 accions.

Entitats públiques i privades catalanes van oferir més d'un centenar d'entorns naturals del nostre país on persones de totes les edats van poder participar de diverses accions. Les accions van ser coordinades per l'Agència de Residus de Catalunya i promogudes per administracions públiques, associacions del tercer sector ambiental, escoltes i instituts, centres excursionistes, associacions i ciutadans. En la primera edició del "Let's Clean Up Europe" es van dur a terme 97 accions a tot el territori; en la segona, el 2015, 114 accions; en la tercera, enguany, 185 accions.

Les accions de la tercera edició es van dur a terme en 38 comarques de cinc demarcacions, bé que principalment a les de Barcelona (57%) i les de Girona (18%). Van participar-hi un total de 146 municipis.

—El consum de bosses de plàstic a Catalunya està en el mateix nivell que els dels veïns europeus?

—Les darreres dades sobre el consum de bosses de plàstic d'un sol ús a la Unió Europea donen una estimació de 175 bosses per habitant i any, amb una variabilitat segons els països que va de les 297 bosses de la República Txeca fins a les 4 bosses de Dinamarca i Finlàndia. Segons les dades oficials de 2012, a Catalunya estem situats en 156 bosses per habitant i any. Estem per sota de la mitjana europea. I això gràcies al Pacte per la bossa que vam signar el 2009 amb el sector de la distribució. Partíem d'un consum de 327 bosses per habitant i any el 2007. Hem fet un gran esforç de reducció, i ho continuarem fent amb la renovació d'aquest pacte.

—És més difícil en el cas del petit comerç urbà?

—No és una qüestió de dificultat, sinó de pràctica. De fet, ja hi ha molts comerços urbans que han adoptat la mesura de fer pagar per la bossa, amb una bona

informació a l'usuari. Des de l'Agència de Residus de Catalunya hi hem donat suport en compliment d'una decisió de la Comissió Tècnica del Pacte per la Bossa creant un cartell per a les botigues que informa del pagament de les bosses de plàstic: "Les bosses de plàstic no són gratis, que no les pagui el medi ambient".

—Veurem algun dia la fi de les bosses de plàstic no compostables?

—Bé, aquesta és una problemàtica de la qual Europa s'ha fet ressò. De fet, ha modificat la legislació per caminar justament cap aquest objectiu a través de prohibir la gratuïtat de les bosses de plàstic d'un sol ús, que generen un gran impacte en el medi, i ho veiem especialment en el medi marí. El camí el tenim iniciat. Ara la no gratuïtat de la bossa al supermercat o a la botiga ja és una realitat quotidiana. Com a ciutadans hem canviat l'actitud i ens hem conscienciat de la necessitat d'evitar aquesta muntanya de bosses i del que significa de problema per al medi.

pis. Durant les accions de neteja, també es va fer pedagogia sobre la prevenció dels residus. I la brossa recollida es va separar de manera selectiva.

"L'objectiu és demostrar que aquests residus són, en realitat, recursos", va assegurar el Departament de Territori i Sostenibilitat en un comunicat de premsa. I afegia: "El paper, el vidre, els metalls i el plàstic, si es recullen, poden reciclar-se. A més a més, es redueixen els efectes sobre el medi ambient d'allò que s'aboca, es creen oportunitats econòmiques i llocs de treball, i es contribueix a impulsar Europa cap a una economia més circular".

Algunes neteges destacades de l'edició que s'acaba de celebrar van ser la de l'entorn del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat, organitzada per l'Ajuntament de Monistrol de Montserrat i la Creu Roja; la de la llera del riu Cardener al seu pas per Manresa, un riu amb gran valor ecològic, organitzada per l'Ajuntament de la ciutat bagenca; la del Camí de l'Aigua i trams fluvials propers, al pas de la Noguera Ribagorçana per Pont de Suert, organitzada

pel Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça; i la de la platja de Migjorn de Sant Jaume d'Enveja, al Montsià, en el marc del projecte "Per un Delta net" i amb el suport de set municipis deltaics, el Parc Natural del Delta de l'Ebre, el Consorci de Polítiques Ambientals de les Terres de l'Ebre i l'Associació de Voluntaris del Pac.

En la mateixa línia, del 19 al 27 de novembre de 2016, tindrà lloc la Setmana Europea de la Prevenció de Residus, coordinada a través del projecte europeu LIFE+, del qual l'Agència de Residus de Catalunya és sòcia. Durant una setmana i arreu d'Europa s'organitzaran accions per donar a conèixer la reducció de residus i la política de la Unió Europea i dels seus Estats membres en aquesta matèria. De la mateixa manera, es volen fomentar accions sostenibles per a la reducció de residus i canviar el comportament quotidià dels ciutadans europeus com en el consum o la producció. Perquè tan important com la prevenció és la conscienciació. Millor encara si es poden fer totes dues coses alhora. ●